

Par. 13 Het Landrecht zal 'recht' blijven

Uit was het dus met de Westerwoldse zelfstandigheid, maar 't blijft een bijzondere plaats innemen. Het maakt geen deel uit van het gewest Groningen, het is een aparte landsheerlijkheid. Karel V heeft Westerwolde uitdrukkelijk aan zichzelf gehouden, evenals z'n zoon Filips II. Ze gaven het gebied apart in leen, niet

*) Het wapen van de Toutenburgs vindt men nog naast de tegenwoordige hoofdingang van het "Huis te Wedde", in renaissance-stijl, met het jaartal 1541.

als een onderdeelje van het gewest Groningen en Ommelanden. Wel worden Bellingwolde en Blijham bij Westerwolde getrokken, een combinatie die tot ca. 1800 voortduurt. Deze zelfstandige positie heeft de Stad niet lekker gezeten en we zien dan ook voortdurend pogingen van Groningen om invloed in onze streken te herkrijgen. Al was het alleen maar vanwege de al genoemde handelsverbinding met het Duitse land. Van handel drijven moest de Stad het immers hebben!

In de vorige paragraaf betoogden we, dat door de komst van Karel V de rechtszekerheid toenam. Toch waren de problemen nog niet van de baan. In 1566 ontstaan er nieuwe conflicten, - nu tussen de drost Hesse en de Westerwolders - over de toepassing van het landrecht, dat de basis vormde voor het leven, wonen en werken. De ingezetenen klagen:

"dat dieselve droste den van Westerwoldingerlandt in oere possession vel quasi oerer older herkumpsten, costumen, privilegien, ordinantien, geschreven landtrechten und vriheyden solde gepertubeerd und insperonge und hinder gedaen und beswaert hebben met een brugge tho leggen over een rijvier de A genoemt, und bruggelt daerselvest op te stellen; und om civile boeten en broken de ingesetenen van Westerwoldingerlandt tho apprehenderen, niet-tegenstaande dat sij willich waren daervoor borge tho stellen; und hun by gevenckenisse af tho dringen voer elck marck vier en twintigh Groninger stuver, daer men niet meer dan seshien derselver Groninger stuver gewoenlick is geweest te betalen;

und van enen, die landt verkoept und datselve niet leveren en konde, of tho willen dringen 't sestich olde schilden, daer men niet meer gewoenlick is tho geven dan vijf marck; und van een frivoel ende ongefundeerde appellatie drie dalers te nemen, daer men nae beschreven landt-rechte niet meer dan twee carolus gulden schuldich is tho geven".

(U ziet, dat ook toentertijd de officiële, ambtelijke taal al niet erg gemakkelijk was en vol zat met moeilijke woorden!).

Onder toezicht van twee koninklijke commissarissen wordt de zaak geregeld: het landrecht wordt vernieuwd. De hoflucht waait ons in de herziene versie al direkt tegen. 't Begint met:

"Wij Baldewin van Roon Maj. raeth und cantzler in Overijssel, Johan de Mepsche hoogstgedachter Kon. Maj. raeth und lieutenant der Stad und Umblanden van Groningen, doen kundt allen denghenen, die desen sullen sien of hooren lesen, dat voer ons als Kon. Maj. onser aller gnedichsten heeren verordenten commissarien etlicke jaren proces heeft gehangen tusschen

deu gemenen ingesetenen van Westerwoldingerlandt clageren ter eenre und wylant Hans Heses, drosten tho Wedde und Westerwoldingerlandt beklæechden anderdeels. . . . "

Ondanks dit "luchtje" komt men dus tot overeenstemming, het aloude landrecht wordt:

"an die handt genomen und hetselve in bywesen van beyden partien, geleesen und durchlesen, und met bewillinge derselver etliche articulen, puncten und clausulen desselven landtrechts vermeerdert, verbeteret, verklaert, verandert, gecorrigeert, vermindert und etlick, als niet nodich und nu niet in ghebruick wesende, algeheel of ten deell uytgewisschet und uit den landrecht gelaten".

In 1567 kwam de kwestie helemaal rond en het landschap had nog juist even de tijd om op adem te komen van al dat getwist, want een jaar later wordt ook Westerwolde meegesleurd in de strijd, die wij in onze Vaderlandse Geschiedenis kennen als de 80-jarige oorlog.